

Este demult acceptat ca fermele mici joaca un rol esențial pentru susținerea nivelului de trai din mediul rural, conservarea biodiversității și menținerea peisajelor tradiționale, a tradițiilor rurale și a patrimoniului cultural. Totuși, adeseori, această contribuție trece neobservată în mecanismele politicilor agricole, care au tendința de a se concentra pe fermele foarte mari și pe lanțuri globale de alimentare.

Proiectul european SALSA își propune să analizeze rolul fermelor mici în securitatea alimentară din diferite regiuni. SALSA pornește de la recunoașterea uriașei diversității a fermelor mici și a sistemelor alimentare din Europa și din Africa, acordând o atenție deosebită vulnerabilității și persistenței acestora. Un scop clar definit al proiectului fost oferirea de instrumente eficiente pentru orientarea decidenților de politici publice. În acest sens, SALSA s-a concentrat pe înțelegerea sistemelor alimentare regionale, dincolo de capacitatea acestora de producție, cât și pe toate verigile lanțului valoric alimentar. Proiectul a studiat contribuția fermelor mici la toți cei patru piloni ai securității alimentare: disponibilitatea, accesul, utilizarea și stabilitatea alimentelor.

S-au efectuat cercetări în 30 de regiuni (nivelul NUTS 3) din 19 țări din Europa și din Africa. Numărul de ferme mici variază de la țară la țară, însă, în toate regiunile incluse în studiu, micii fermieri s-au dovedit a fi jucători strategici în sistemele alimentare regionale.

MESAJE PRINCIPALE PRIVIND POLITICILE

În cele 30 de regiuni studiate în cadrul proiectului SALSA, s-a dovedit că fermele mici au o contribuție majoră la producția regională totală.

Intervențiile din sfera politicilor ar trebui să ia mai mult în considerare teritoriul și să țină cont atât de **caracteristicile sistemelor alimentare regionale**, cât și de **diferitele tipuri de ferme mici** identificate prin tipologia SALSA a fermelor mici.

Două recomandări de politici principale relevante pentru toate regiunile/contextele studiate sunt:

- Introducerea unor combinații de intervenții politice adecvate pentru a sprijini fermele mici să aducă valoare adăugată produselor lor, acestea fiind mai productive și mai profitabile dacă se specializează în produse de calitate și procesare. Intervențiile pot include oferirea de sprijin anumitor ferme mici de care se auto-susțin din producția agricolă, dar care au **ambitiția de a comercializa**. Exploatațiile mici produc o mare varietate de produse și adesea produc produse diferite pentru piață decât cele destinate consumului propriu, ambele având contribuții importante în ceea ce privește securitatea alimentară regională.
- Promovarea și facilitarea **cooperării drept cea mai favorabilă și mai responsabilă formă de guvernare** pentru fermele mici și micile afaceri agricole. Aici includem introducerea unor politici publice pentru strategiile ce vizează lanțul valoric, contracte care promovează o mai bună coordonare și o distribuție mai echitabilă a puterii și a beneficiilor financiare între micii fermieri și alți actori din lanțul alimentar.

Proiectul SALSA este finanțat prin programul Uniunii Europene Orizont 2020 și își propune evaluarea rolului actual și viitor al **fermelor mici și al micilor afaceri agricole** (furnizori, prelucrători, distribuitori) în îndeplinirea Securității Alimentare și Nutriționale durabile (SAN). Într-o lume cu o populație tot mai numeroasă și cu tot mai multe constrângeri din perspectiva resurselor naturale, cererea de alimente va fi tot mai mare. O parte importantă a proiectului a constat în identificarea condițiilor favorabile fermelor mici pentru a contribui la SAN.

Proiectul SALSA a studiat fermele mici din 30 de regiuni de referință și 20 de state - 25 de regiuni (de la nivelul NUTS 3) din Europa și 5 regiuni din Africa.

Proiectul s-a concentrat pe ferme mici cu **până la 5 hectare de teren** și o dimensiune economică de **maxim 8 unități de dimensiune economică** (ESU, echivalentul a EUR 9.600 marjă brută standard). De asemenea, cercetătorii din proiectul SALSA au ținut cont de relația specifică dintre fermele mici și gospodăria lor, în special de importanța **consumului propriu de produse din ferma**.

În fiecare regiune analizată în cadrul proiectului SALSA, s-a realizat un **studiu al sistemului alimentar** pe baza a două până la patru produse selectate. Prin identificarea caracteristicilor fiecărui **sistem alimentar regional** pentru o serie de **produse cheie selectate**, proiectul SALSA: a) a subliniat **diferitele modalități** în care fermele mici și micile afaceri agricole din domeniul alimentar pot contribui la **furnizarea alimentelor, disponibilitatea produselor alimentare și accesul la alimente** (cele trei elemente cheie ale SAN), comparativ cu sistemele alimentare regionale și b) a permis o mai bună înțelegere a funcționării generale a acestor sisteme alimentare.

Tipologia SALSA privind fermele mici

1. Ferme mici implicate în parțial agricultură*

Pentru aceștia, agricultura este o activitate secundară, ce completează alte surse de venit; este realizată în general de fermierii tineri, care au început să facă agricultură din proprie inițiativă; mare parte din producție rămâne în cadrul gospodăriei.

2. Ferme mici convenționale, la limita subsistenței

Acest grup este reprezentat în principal de fermele sărace economic, sau/si gospodărite de fermierii mai în vârstă; agricultura a fost moștenită în mod tradițional de la o generație la alta; pentru aceștia, agricultura reprezintă o mare parte din venit; mare parte din producție este dedicat consumului propriu în gospodărie.

3. Ferme mici antreprenoriale*

Acest grup deține o situație economică mai bună, sunt conduse de fermieri relativ în vârstă și cu tradiție în agricultură; se bazează pe munca familiei; accesează piețele de desfacere prin cooperative/forme asociative.

4. Ferme mici specializate

Acesta reprezintă cel mai prosper grup; sunt prezenți fermieri relativ în vârstă și cu tradiție în activitatea agricolă; utilizează forță de muncă angajată; accesează piețele prin cooperative; investesc în certificări ale producției sau a produselor.

5. Ferme mici diversificate

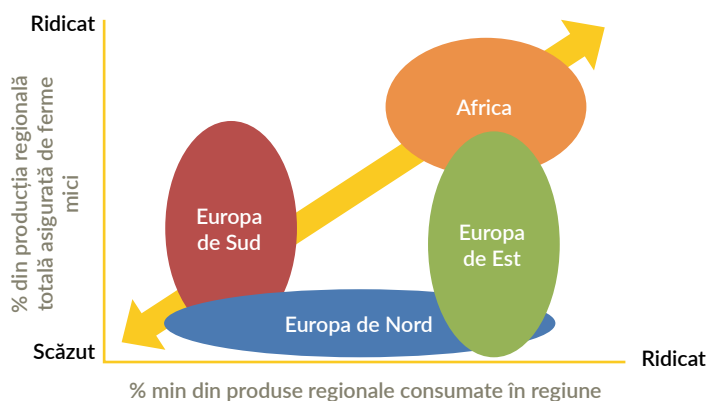
Prospere, conduse de fermieri relativ tineri și/sau nou-veniți în agricultură; utilizează forță de muncă angajată; vând printr-o varietate de tipuri de piețe de desfacere (direct către consumatori, în piețele regionale, online, prin cooperative, direct către supermarketuri).

* (principala sursă de venit nu este reprezentată de agricultura)

** (orientate majoritar către comercializare)

POT FERMELE MICI ȘI MICILE AFAČERI AGRICOLE DIN DOMENIUL ALIMENTAR SĂ GARANTEZE SECURITATEA ALIMENTARĂ DURABILĂ ÎN REGIUNILE DIN EUROPA ȘI DIN AFRICA STUDIATE ÎN CADRUL PROIECTULUI SALSA?

Conform rezultatelor proiectului SALSA, exploatațiile mici și agenții economici mici din domeniul alimentar **joacă un rol esențial în ceea ce privește suplینirea lipsurilor create de sistemele alimentare „industrializate”** vizavi de utilizarea terenului, soiurile locale și canalele locale de piață. Este clar că acestea contribuie, de asemenea, la atenuarea sărăciei în mediul rural (prin faptul că aduc venituri gospodăriilor mici deținătoare de exploatații agricole), aducând totodată beneficii de mediu și sociale.

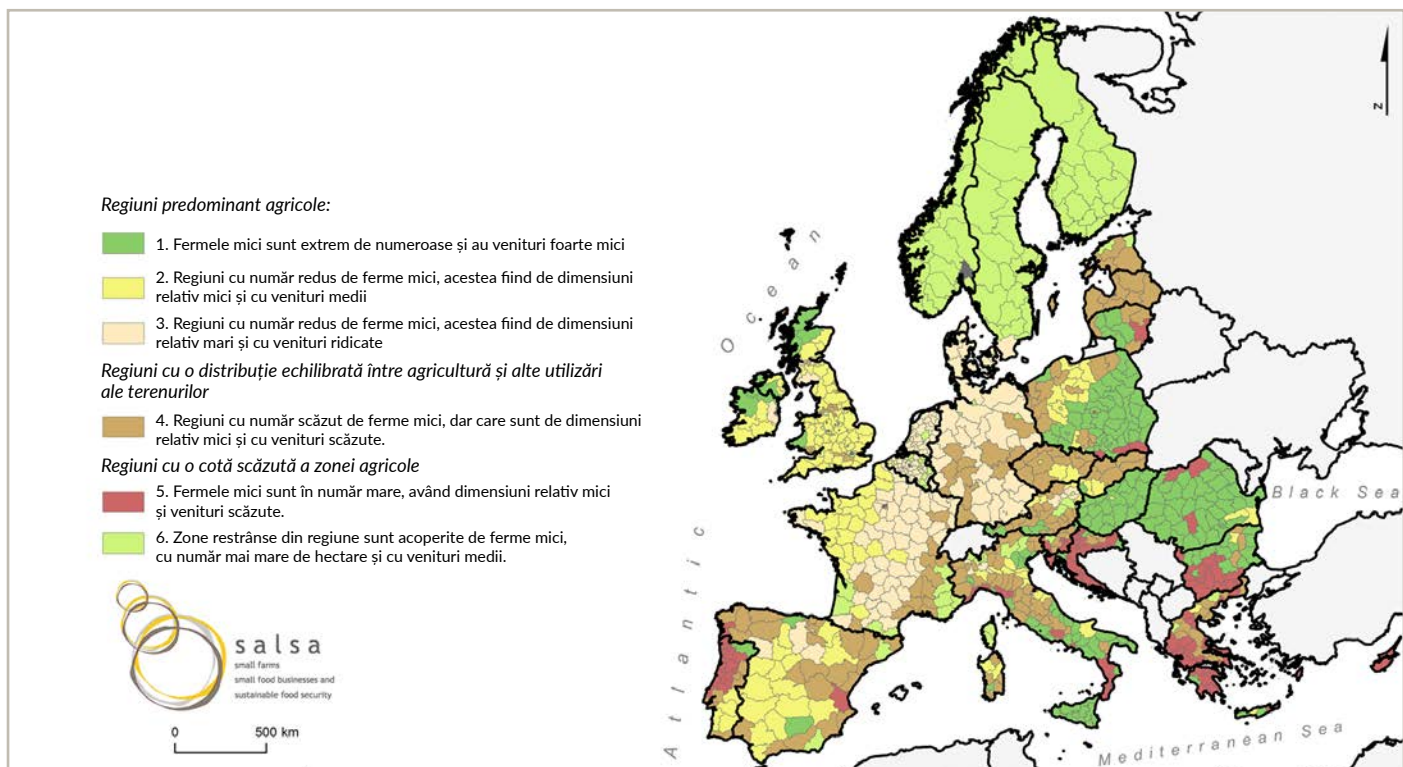

Exploatațiile mici contribuie la trei dimensiuni principale ale SAN (menționat mai sus), după cum urmează:

- În primul rând, acestea contribuie la **disponibilitatea regională** a alimentelor. În mare măsură, acest lucru depinde de modul de integrare a sistemului alimentar regional în comerțul global cu produse alimentare;
- În al doilea rând, exploatațiile mici contribuie la **accesul** gospodăriilor și al comunităților la **alimente nutritive proaspete**. Astfel, acestea aduc un aport direct la menținerea tradițiilor alimentare, producând deci o cultură locală bazată pe gastronomia locală, care duce la o mai mare **stabilitate, diversitate și rezistență** a sistemelor alimentare.

Conform estimărilor proiectului SALSA, în aproape jumătate (44%) dintre sistemele alimentare studiate, în special în regiunile din Africa și Europa de Sud și de Est, producția exploatațiilor mici **ar putea acoperi 100% din cererea regională de produse alimentare** și, în unele cazuri, ar putea genera chiar surplus.

Tipologia folosinței terenului (pe baza datelor EUROSTAT) în regiunile din Europa, conform importanței sectorului agricol și distribuției exploatațiilor de mici dimensiuni

S-a descoperit că nivelul contribuției fermelor mici la SAN regională **depinde de natura conexiunilor acestora în cadrul sistemului alimentar regional.**

Fermele mici din regiunile din Africa (AFR) și din Europa de Est (EE) contribuie semnificativ la disponibilitatea regională a unor cantități semnificative de alimente, atât pentru consum propriu, cât și pentru **vânzare la nivel local** (atât formal, cât și informal). În Europa de Nord (EN) și Europa de Sud (ES), fermele mici nu au o contribuție majoră la cantitatea totală de produse regionale, fie din cauza faptului că **sunt puține** (EN), fie fiindcă **exportă produsele în afara regiunii** fără a consuma prea multe în gospodăria proprie (ES).

În ciuda acestor estimări pozitive, contribuția viitoare a exploatațiilor mici la SAN regională **nu este garantată.** De pildă, doar în perioada 2010-2016, zonele rurale din Europa de Sud și de Est au pierdut 1,4 milioane de ferme mici, iar această tendință este posibil să continue în paralel cu **tendențele de depopulare ale zonelor rurale** din multe state.

CINE SUNT EXPLOATAȚIILE AGRICOLE MICI DIN REGIUNILE IDENTIFICATE ÎN PROIECTUL SALSAs?

Pentru a putea aborda contextele foarte variate în care se găsesc exploatațiile mici din regiunile studiate, proiectul **SALSAs** a elaborat o nouă tipologie a fermelor mici din Europa și Africa. Aceasta are la bază trei caracteristici definitorii:

- (1) gradul de orientare spre piață,
- (2) utilizarea certificărilor, și
- (3) gradul de utilizare al cooperativelor.

Aceste variabile pot fi **utilizate pentru a diferenția** exploatațiile mici și gospodăriile asociate (ce par să aibă dificultăți și se află în pragul sărăciei) de cele mai înstărite (specializate, organizate în cooperative și/sau integrate pe piață în diverse modalități).

Atunci când principala conexiune cu piața a fermelor mici este **vânzarea directă sau consumul propriu**, este mai posibil ca sistemul alimentar regional aferent să fie orientat spre piețe locale și alte modalități de desfacere din regiune. Atunci când conexiunile principale ale fermelor mici la piață sunt, **în mod predominant, cooperativele sau procesatorii**, tendința este ca sistemele alimentare asociate să fie **specializate și orientate spre export.** Cu cât sistemul

PROBLEMA GENULUI

Atât în Africa, cât și în Europa, exploatațiile agricole mici sunt, de cele mai multe ori, conduse de familii ce includ femei și bărbați.

Exploatațiile conduse de femei se regăsesc, cel mai adesea, în anumite zone din Europa (de exemplu, 45% dintre exploatațiile letone și aproximativ 30% din cele poloneze, portugheze și italiene sunt conduse de femei). În Africa, exploatațiile agricole conduse de femei sunt mult mai rare decât cele conduse de bărbați.

Exploatațiile conduse de femei sunt, cel mai adesea, situate pe terenuri mai degrabă marginale, concentrându-se mai probabil pe auto-furnizare decât cele conduse de bărbați.

În Africa, tendința este ca femeile ce conduc exploatații agricole să aibă un nivel de educație inferior celui al bărbaților din aceeași situație. Aici, exploatațiile conduse de femei sunt identificate drept mai puțin productive decât cele conduse de bărbați, datorită accesului mai scăzut la informații, la echipamente și la forță de muncă.

Ce pot face factorii de decizie politică?

1. Să susțină organizațiile exclusiv de femei sau să stimuleze leadershipul feminin în organizarea generală a fermelor.
2. Să faciliteze accesul atât al bărbaților, cât și al femeilor la resurse cheie (capital și terenuri).
3. Să abordeze barierele culturale și de ordin juridic care nu permit fetelor să moștenească ferme.
4. Să faciliteze accesul la servicii de îngrijire a copiilor, pentru ca femeile să poată lucra la ferme.
5. Să susțină inițiativele de marketing direct și de prelucrare cu valoare adăugată în care femeile sunt mai implicate și prin care li se recunoaște contribuția spre un impact pozitiv, mai ales în Africa.
6. Să colecteze mai multe date defalcate pe gen, în vederea creșterii vizibilității femeilor în agricultură.

alimentar este mai specializat și mai orientat spre export, cu atât mai puțin important devine consumul propriu de produse alimentare indigene în cadrul gospodăriei.

CARE SUNT NEVOILE EXPLOATAȚIILOR MICI ÎN REGIUNILE EUROPENE ȘI AFRICANE INCLUSE ÎN PROIECTUL SALSA?

Pentru ca fermele mici să contribuie în continuare la satisfacerea cererii tot mai mare de produse alimentare, acestea vor avea nevoie de un „**mediu favorabil**” (creat prin politici și alte mecanisme) adresate nevoilor lor specifice.

Rezultatele studiului realizat în cadrul proiectului SALSA în cele 25 de regiuni din Europa și 5 regiuni din Africa arată că, deși variațiile macro-regionale și regionale există (și trebuie luate în considerare), se evidențiază **câteva nevoi generale cu privire la mediul favorabil de care au nevoie fermele mici.**

Pentru a putea livra în continuare SAN și alte bunuri publice, fermelor mici trebuie să li se pună la dispoziție **lanțuri de aprovizionare alternative, cu valoare adăugată mai mare și care să implice consumatorii în mod direct.** În contextul european, acest lucru se poate realiza prin oferirea de sprijin politic pentru lanțuri scurte, produse de nișă, etichete locale și alte tipuri de branding. În contextul african, este nevoie, în același timp, de **lanțuri de aprovizionare mai structurate, bazate pe contracte clare cu actorii din lanțul alimentar.**

Este pe deplin recunoscut faptul că, în ultimii ani, fermele mici din Europa au fost **foarte dezavantajate** de tendința de privatizare a serviciilor naționale/regionale de consiliere agricolă. Și în Africa, lipsa acestor servicii de consiliere este o problemă. **Sisteme de consiliere agricolă finanțate din bani publici**, precum și mecanisme asociate ce **facilitează schimbul de cunoștințe și promovează inovarea**, sunt esențiale pentru construirea capacității fermelor mici. Acestea au nevoie de astfel de servicii în vederea creșterii productivității și profitabilității fermelor, a unei mai bune conectări la piețe și a adaptării la provocările cauzate de schimbările climatice și de alte riscuri externe. Pe viitor, un element cheie al sprijinului prin consiliere pentru exploatațiile mici va fi, în mod inevitabil, accesul lor la **instrumente digitale.** Este nevoie însă ca acestea să fie **accesibile, inclusiv ca preț**, producătorilor mici.

Nu în ultimul rând, cele de mai sus nu se pot îndeplini fără **crearea unui mediu favorabil, cât și încurajarea micilor fermieri să rămână în zonele rurale**, inclusiv prin acces la terenuri și măsuri sociale inovatoare pentru cei nou-veniți în zonele rurale, inclusiv pentru tineri fermieri. Pentru comunitățile afectate de depopulare, este nevoie în mod special de investiții în infrastructură rutieră, servicii rurale, utilități și internet.

Educația tehnologică și în materie de leadership este, de asemenea, un factor cheie pentru a se asigura că mici fermieri se adaptează și prosperă într-un **context care se schimbă rapid**. Acesta va fi accelerat, în mod inevitabil, de schimbările sociale din următorii 20-30 de ani.

ÎN CE FEL POT POLITICILE PUBLICE CREA UN MEDIU FAVORABIL PENTRU EXPLOATAȚIILE MICI DIN REGIUNILE EUROPENE ȘI AFRICANE INCLUSE ÎN PROIECTUL SALSA?

Pentru ca exploatațiile mici să prospere și să contribuie la SAN, este nevoie de **trei tipuri de condiții favorabile**: cele legate de abilitățile micilor ferme de a **Exista**, de a **Produce** și de **Comercializa**. În recomandările de politici de mai jos, se conturează intervențiile politice relevante pentru aceste categorii de condiții favorabile.

Condiții favorabile pentru a exista și a produce

Acces la terenuri

O condiție prealabilă esențială pentru menținerea și îmbunătățirea contribuției fermelor mici la SAN este accesul mai facil la terenuri și o mai mare **securitate funciară**.

Autoritățile naționale/regionale pot aborda ambele chestiuni prin **măsuri** ce țin de regulamentele privind terenurile, taxarea, legile privind moștenirea și planificarea teritorială. Se încurajează totodată **dezvoltarea și promovarea unor abordări inovatoare**, cum ar fi:

- „**băncile de terenuri**” ce dețin terenuri pe termen nelimitat, tocmai cu scopul de a furniza nou-veniților o producție viabilă la scară mică;
- „**parteneriate privind succesiunea**”, în baza cărora agricultorii în vârstă fără moștenitori sunt puși în legătură cu nou-veniții în agricultură, și
- o gamă de alte „**scheme privind mobilitatea terenurilor**”, create cu scopul de a depăși anumiți factori limitatori în ceea ce privește accesul la terenuri de vânzare sau de închiriat la nivel local/regional. În Europa și în Africa există multe exemple de succes de altfel de scheme.

Accesul la finanțare

Accesul la finanțare este o **problemă permanentă a micilor producători**, însă există numeroase exemple de scheme de finanțare bine gândite, în special pentru atragerea tinerilor fermieri și facilitarea dezvoltării afacerilor în mediul rural. Totuși, trebuie acceptat faptul că adesea criteriile pentru obținerea acestor finanțări reprezintă o **provocare**. Pentru a contribui la o SAN durabilă, micile afaceri agricole trebuie să dea dovadă de orientare comercială eficientă, un randament bun, o bună performanță de mediu, plus, în multe cazuri, capacitatea de a crea locuri de muncă. Așadar, există o **nevoie de simplificare** a criteriilor de eligibilitate și a procedurilor de aplicare, care momentan conțin un nivel excesiv de birocrăție și ridică **bariere inutile** în vederea accesării fondurilor disponibile.

În plus, finanțările disponibile pentru fermele mici se pot etapiza, iar criteriile de eligibilitate în vederea accesării unor granturi sau împrumuturi pot fi legate de **construirea capacității** necesare (cum ar fi educația în planificarea sau gestionarea afacerilor).

© SALSA

Adaptarea la schimbările climatice

Fermele mici sunt **extrem de vulnerabile în fața schimbărilor climatice** și au nevoie de sprijin prin intermediul **furnizorilor de servicii de consiliere agricolă și a unor activități adecvate de schimb de informații la nivel local** (de pildă, exploatații demonstrative și de învățare persoană-la-persoană). Acestea sunt necesare pentru a dezvolta aptitudinile și capacitățile necesare pentru a face față riscurilor și impactului negativ al schimbărilor climatice. În multe cazuri, acestea implică **schimbări majore în ceea ce privește sistemele existente de producție**, de la diversificarea rotației culturilor la tranziția spre agricultură ecologică și alte forme de agro-ecologie.

Planurile de adaptare la schimbările climatice

reprezintă instrumente foarte utile la nivel național și regional și ar trebui să includă mai multe acțiuni specifice pentru îmbunătățirea rolului fermelor mici în reducerea vulnerabilităților/ creșterea rezistenței sistemelor alimentare regionale.

Îmbunătățirea productivității (Africa)

În Africa în mod specific, există o nevoie majoră de **îmbunătățire a productivității**. Printre metode se numără soiuri timpurii, dezvoltarea infrastructurilor ce pot susține producții regulate pe durata întregului an pentru fermele mici, facilitarea accesului la informații și implementarea unor legi privind semințele pentru a evita produsele contrafăcute. Deși chestiunile legate de integrarea pe piață sunt și ele importante, în multe regiuni, rezolvarea problemelor ce țin de productivitate la nivelul exploatației este văzută drept un prim pas

©FAO/Giulio Napolitano

esențial pentru ca regiunea să-și dezvolte lanțuri comerciale puternice.

Condiții favorizante pentru comercializare

Produse, piețe și marketing

Fermele mici și micile afaceri agro-alimentare aduc beneficii în domeniul securității alimentare regionale câtă vreme au **acces sigur la piețe**. Este recomandat ca autoritățile naționale și/sau regionale să aibă o **abordare strategică** față de aceste probleme.

Strategiile locale/regionale privind sistemele alimentare reprezintă instrumente politice utile, în special atunci când sunt realizate pe baza unor **consultări relevante** cu toți factorii interesați importanți. Acest lucru înseamnă:

- **Implicarea tuturor** modelelor de afaceri, a rețelelor și a aranjamentelor de guvernare relevante pentru a permite fermelor mici să-și găsească propriile nișe în sistemele alimentare locale;
- Explorarea modalităților de a **combina sprijinul** oferit piețelor mai tradiționale cu abordări mai inovatoare, cum ar fi noi rețele alimentare virtuale sau lanțuri de aprovizionare scurte, și
- Asigurarea **implicării consumatorilor**, mai ales în acele țări/regiuni (în special din Europa) unde există un **nivel ridicat de conștientizare** cu privire la rolul micilor fermieri în susținerea bucătăriei sezoniere, menținerea soiurilor locale, reducerea rutei de transport a alimentelor („zero kilometri”) etc. În situațiile în care nivelul de conștientizare a acestor chestiuni în rândul consumatorilor este scăzut, este necesară organizarea unor **campanii de informare a consumatorilor**.

Rezultatele proiectului SALSA arată că un element esențial pentru viitorul fermelor mici și al afacerilor agro-alimentare este **cooperarea** (în sensul larg al cuvântului).

Cooperarea poate avea loc fie sub formă de cooperative, dar și de grupuri de producători, asociații, federații, platforme comune de vânzare, rețele de schimb de experiență și cunoștințe și proiecte cu mai mulți actori implicați. Sprijinul public ar trebui să se axeze pe **promovarea unor modele de cooperare noi și inovatoare**. În regiunile din Africa studiate în cadrul proiectului SALSA, aici intră și nevoia de noi abordări cu privire la influența „intermediarilor” în lanțul valoric.

© SALSA

Una dintre prioritățile cele mai importante pentru fermele mici în vederea viabilității acestora pe viitor este nevoia de a **obține prețuri mai bune prin produse „cu valoare adăugată”**. În unele cazuri, fermele mici se pot moderniza prin dezvoltarea capacităților de prelucrare, distribuție sau vânzare directă la fața locului, astfel încât acestea să poată deveni mici afaceri agro-alimentare. În alte cazuri, cooperarea unor ferme mici independente cu agenți economici din domeniul alimentar ar putea fi o modalitate de realizare a unor sinergii.

În toate cazurile, există o nevoie stringentă de a **relaxa legislația legată de igienă** pentru exploatațile și agenții economici alimentari mici, atât în regiunile din Africa, cât și în cele din Europa.

Actorii consultați prin proiectul SALSA consideră că, în majoritatea regiunilor europene, viitorul exploatațiilor agricole mici și agenților economici din domeniul alimentar are legătură cu **redobândirea produselor și a practicilor alimentare tradiționale**, pe baza noilor evoluții în materie de cunoștințe și tehnologie. Revalorificarea tradițiilor devine o contribuție esențială din partea fermelor mici și a micilor afaceri agro-alimentare în vederea conservării identităților regionale și a conservării mediului, putând fi susținută prin mici branduri agricole mai bune și prin simplificarea și promovarea utilizării **Sistemelor de calitate ale UE**.

Obiective orizontale

Schimb de informații și sprijin inovator

Pentru a susține exploatațiile agricole mici și a asigura viabilitatea acestora pe o piață și într-un mediu tot mai complex și mai plin de provocări, exploatațiile agricole mici pot avea nevoie de **acces îmbunătățit la informații și formări, precum și de sprijin pentru toate formele de inovare relevantă**. Acest lucru înseamnă sisteme mai puternice și mai integrate de schimb de cunoștințe și de sprijin cu un număr sporit de consilieri/funcționari în domeniul consultanței bineinstruiți, de unități de educare și formare pentru micii agricultori, de mentorat persoană-la-persoană, networking pentru schimb de cunoștințe, dezvoltarea unor agende de cercetare agricolă „suficient dimensionate” etc.

Fermele mici își doresc la fel de mult **să învețe despre noi tehnologii și tehnici** care să le ajute să-și alinieze afacerile în așa fel încât să poată face față incertitudinilor tot mai mari în materie de prețuri și la condițiile climatice. Există nevoia de a **dezvolta aptitudini non-tehnice** (de exemplu, leadership, gestiunea afacerilor și competențe digitale) în rândul agricultorilor tineri și în vârstă, la nivel individual sau de asocieri. O marte parte din acest transfer de cunoștințe se poate facilita prin activități de **networking între agricultorii în vârstă și cei tineri**, mai ales în acele zone rurale unde se regăsesc mulți nou-veniți, cum ar fi țările din Europa de Sud și de Nord.

CONCLUZII

În Europa, cele mai importante schimbări necesare pentru a facilita dezvoltarea de ferme mici sunt **adaptarea legislației, cât și a măsurilor de sprijin oferite prin Politica Agricolă Comună a Uniunii Europene la nevoile specifice ale fermelor mici**. Recomandările rezultate în urma consultărilor cu actori din regiunile din Africa sunt legate nu atât de formularea politicilor, cât de acordarea unei **atenții sporite procesului de implementare a acestora**.

Atât în Europa, cât și în Africa, este important să **închidem „cercul elaborării politicilor”** cu un angajament pentru **evaluarea eficacității politicilor de reglementare, financiare și consultative** emise cu scopul de a menține și a îmbunătăți contribuția fermelor mici la SAN. **Lecții concrete și utile** pot fi transpuse în formularea unor politici viitoare după evaluarea impactului politicilor precedente. În ceea ce privește contextul european, măsurile de cooperare rămân cea mai importantă formă de sprijin direct pentru fermele mici, atât prin măsuri privind lanțul scurt de aprovizionare, cât și prin oportunități de colaborare mai ample furnizate prin programe de dezvoltare de Grupuri de Acțiune Locală (GAL-uri). Astfel de programe pot acorda atenție rolului consumatorilor, încercând să poziționeze fermele mici pe piața tradițională a produselor de nișă. Alte măsuri importante sunt cele pentru tinerii agricultori (care ar trebui extinse pentru a-i susține și pe nou-veniții în agricultură și zonele rurale) și o mai bună implementare la nivel regional și subregional a planurilor privind adaptarea la schimbările climatice în beneficiul exploatațiilor agricole.

STRATEGIA EUROPA-AFRICA PENTRU COOPERARE ÎN DOMENIUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

Proiectele de cercetare viitoare dezvoltate în cadrul programului Orizont Europa ar trebui să includă o reprezentare mai echilibrată a partenerilor europeni și africani, să dezvolte proiecte de cooperare lingvistice sau regionale (țări vorbitoare de limbă portugheză sau proiecte mediteraneene) și să ofere o mai mare flexibilitate în ceea ce privește condițiile acordurilor de grant.

Ținând cont de faptul că atât contextul european, cât și cel african se confruntă cu provocări în materie de dezvoltare a unor mecanisme eficiente de subvenționare a exploatațiilor agricole mici, precum și de probleme climatice în zonele aride, mecanismele și programele de cooperare Europa-Africa ar putea avea drept rezultat experiențe îmbunătățite în aceste domenii. În același timp, dialogul Europa-Africa ar putea fi îmbogățit prin mai multe schimburi de informații și de experiență pe tema specifică a evaluării impactului politicilor.

© SALSA

Mai multe informații despre proiectul SALSA găsiți pe site-urile de mai jos:

- <http://www.salsa.uevora.pt/en/information-in-partners-languages/romanian/>
- www.fao.org/in-action/small-farms-businesses-sustainable-food-nutrition
- [@SalsaH2020 Urmărește-ne!](https://twitter.com/SalsaH2020)
- Contact: Teresa Pinto-Correia, Universidade de Évora, Portugal mtpc@uevora.pt

Conferința finală SALSA ➔ în cadrul ediției cu numărul 14 a Conferinței IFSA 2020 Évora, Portugalia

